

ŠOLA V GORSKI NARAVI

DRAGA KOŠAK

»Kam?« smo se spraševali junija, ko so se zapirala šolska vrata. Mlade planince iz OŠ Škofljica, sicer pa člane PD Bovec, je vlekle v gore. Jesenske in spomladanske pripravljalne ture so zbujele željo po nadaljnjem odkrivanju lepote naših vrhov.

Nekaj časa smo oklevali: naj si za izhodišče izberemo Pogačnikov dom na Kriških podih ali dom pri Krnskem jezeru? Odločitev: zopet na potep v krnsko kraljestvo! Toliko neraziskanega nam je ostalo od lanskega poletja.

PONEDELJEK, 17. AVGUSTA

Skupina učencev z vodnikom **Miranom Klavesom** in **Drago Košak** v najhujši vročini premaguje asfaltne kilometre v dolini Lepene. Vabi nas ledeno mrzla Soča, toda mudi se nam dalje.

Težke nahrbtnike oddamo na tovarno žičnico, napolnimo želodce in se zaženemo v breg. Korak nam zastane ob tabli »lažja pot«, »težja pot«. Kaj naj izberemo? Predvsem ne bližnjice! Te ob naliivu postanejo prosta pot hudournikom, ki odnašajo s seboj dele poti in uničujejo podrast. Spomnimo se naše lanske akcije: ravno na tej poti smo zadelali veliko lukenj. Zaradi nekaterih »neposlušnežev« bomo morali akcijo letos ponoviti, sklenemo v en glas.

Vročina postaja znosnejša, žeja nas žene dalje. V daljavi zagledamo postajo tovarne žičnice in kmalu zatem dom - naše novo bivališče.

Z oskrbnikom smo že stari znanci. V bivaku pripravimo najnujnejše. Hitimo k jezeru. Našim »novo pečenim« planincem želimo pokazati najbolj obiskano visokogorsko plažo. Ubogi pišančki! Celo poletje nimajo miru pred kopalci. Zdaj pa jih nadlegujemo še mi. Odkupimo se jim z ostanki malice.

Vračamo se v bivak in spotoma pozdravimo upravnika na planini Duplje. Ne motimo ga, ker ravnokar sirí mleko.

TOREK, 18. AVGUSTA

Čudovito jutro! Naša cilja sta Mahavšček in Bogatin.

V zgodnjem jutru zagledamo ovce, ki jih pastirji ženejo proti Krnu. Pred nami je zanimiva pot. Pričenja se pouk. Pa ne tak kot v šolskih klopeh.

Raziskujemo ostanke I. svetovne vojne. Prepoznavamo gorsko cvetje, zapomnimo si nekaj imen in že pripravljamo vprašanja za krst novo pečenih planincev.

Tako zatopljeni v delo prispemo do Vratc. V daljavi zagledamo Dom na Komni in ugotavljamo, kje smo se smučali pozimi, ko smo bili tu v šoli v naravi.

Hitimo dalje. Kakšen razgled z vrha! Čudovit! Kaj vse so zamudili tisti, ki niso prišli z nami! Spet imamo pouk. Tokrat orientacijo. Razgrnemo zemljevid in skupno ugotavljamo imena vrhov: Krn, Lepo, Špičje, Triglav, Jalovec in Mangrt žarijo v jutranjem soncu. Bohinjsko jezero in Vogel zagledamo tik pred seboj.

Obložimo se z nahrbtniki in hitimo na Bogatin. Od tu je razgled še lepši.

Nekateri postajajo že nestrpni. Mudi se jim »v dolino«. Čim prej se želijo osvežiti v Krnskem jezeru.

SREDA, 19. AVGUSTA

Zaspano se pretegujemo, ko zapuščamo bivak. Nahrbtnike s popoldansko malico za kopanje pustimo kar na planini Duplje. Poslovimo se od upravnika in pastirjev, ki nas opozorijo, naj pazimo na kače.

Brr, me strese ob vsakem koraku, ko previdno tipam z nogo po stezi v upanju, da so moja »prijateljico« pregnali že tisti v koloni pred menoj. Šmohor, zeleni velikan, ki se strmo dviga nad jezerom, je naš.

Pogled nam seže do Krna, Batajnice, Velike Babe. Tu smo se potili lani. Privoščimo si kratek počitek in malico. Za slovo še obvezna »gasilska slika«. Vračamo se v dolino. Zdaj je moj korak še previdnejši. S strahom stopam po travnatih stezi in naenkrat obstanem. »Kaj se je zgodilo?« zaslišim za seboj. Bledica na mojem obrazu pove vse. Pred menoj se plazi kača. V trenutku me odnese na rep kolone.

ČETRTEK, 20. AVGUSTA

Zadnji dan. Kakšna škoda! Tako radi bi še ostali. Pred kočó trpamo naše nahrbtnike. Toliko malice smo že pojedli, pa je vseeno premalo prostora.

Pot v dolino se nam zdi lažja. Seveda, saj nas spet čaka delo. Hitro se ga lotimo. Fantje iščejo veje, debla, dekleta zidajo s kamni. Nekateri planinci nas čudno gledajo, nekateri pozdravljajo našo zavzetost. Tako hitimo z delom, da kar pozabimo na Sočo v dolini.

Že skoraj v dolini zadelamo zadnjo bližnjico in upamo, da bodo tako ostale do prihodnjega leta. Spotoma opravimo še očiščevalno akcijo. Česa vse ne najdemo na poli! Naše vreče se hitro polnijo. Oddamo jih v zabojniku v Lepeni

in spet premagujemo asfaltne kilometre, kar se nam zdi najtežji del poti.

Soča, ledena lepota Trente, nas prijazno sprejme. Tudi tu je, žal, taka gneča kot na portoroški plaži. Tokrat nas to ne moti: skok na glavo, nekaj zamahov in zaslužena malica.

Vračamo se prek Vršiča. Med potjo urejamo vtise. Toliko jih je, da bomo potrebovali kar nekaj časa, da jih bomo uredili. Nekaj pa zagotovo drži: tako prijetnih dni ne preživiš velikokrat.

V Ljubljani se poslavljamo z željo, da bo v naslednjem šolskem letu naša interesna dejavnost ostala v programu šole. Žal nam bi bilo in za toliko lepot bi bili prikrajšani, če se to ne bo zgodilo.

odmevi

Problematična cesta do Savice

V času, ko je bil proglašen Triglavski narodni park, je bila krajinska republiška cesta Zlatorog-Savica v skrajni nemilosti in kar mačehovsko obravnavana. Že ko smo pred 30 leti v okviru gradbenega odseka planinskega društva Ljubljana Matica začeli večletno ponovno prenovno koče pri Savici, planinskega Doma na Komni, Koče pri Sedmerih jezerih in planinske Koče pod Bogatinom ter gradili še tovorno žičnico na Komno, smo ponovno prosili tedanjo republiško upravo za ceste, da bi to cesto izboljšali in seveda tudi asfaltirali.

Vsa čast zaščitnikom narave, ko tako varujejo park! Borba med planinci in zaščitniki parka je trajna. Tudi v naši delovni skupini je bil zagnan zagovornik parka, ki je odločno ugovarjal, da bi to cesto asfaltirali. Ugovarjal je vsem zahtevam gospodarjev vseh planinskih postojank in upravam društev, ki so le računali na asfalt. Zmagala je strpnost neuslišane planinske večine tako, da je ostal še do danes na tej cesti zelo slab gramoz. Spoštovali smo tako predpise Triglavskega narodnega parka, ki nas pa ob obravnavi te ceste tarejo še danes.

Slovenska javnost je v tem času brala veliko člankov, vendar nikakor ne more ali celo noče dojeti, da je asfaltiranje te ceste prepovedano in da bo na cesti ostal gramoz. Zagovorniki asfalta na turistični cesti, dolgi 4 kilometre, trdijo, da gramoz in prah na vozišču ne bo pospeševal turističnega in planinskega obiska koč na višinah nad samim bohinjskim Ukancem. Žičnica na Vogel, hotel Zlatorog, planinska društva in Turistično društvo Bohinj ne morejo razumeti, da obstajajo za to sicer dolinsko cesto tako strogi predpisi, ki jih morajo upoštevati, in sicer ne glede na njihove trajne proteste. Razmišljali so že, da bi zadevo rešili z referendumom. Zadnji protest je naslovil na slovensko javnost gospod **Silvo Kristan**, ki protestira

dodatno še zato, ker ta del krajinske ceste v zimskem času ni pluzen. Avtomobili ostajajo pri Koči pri Savici, ker se zaradi nespluzenega snega ne morejo vrniti v dolino. Po vozila pridejo vozniki, ko sneg skupni.

Ob zaključku trdim, da je ta triglavska cesta problem, ki naj ga strpno rešujejo organi parka, planinci, turisti in cestarji. Pozivam na vsestranske komentarje, ki naj pomagajo problem pedarno razrešiti.

Ciril Stančič

Še o Logarski dolini

Logarska dolina z Rinko je naš krajinski park, del naše naravne dediščine. Ob Rinko je v strmo pobočje pripeto gostišče, imenovano Orlovo gnezdo. Arhitektonsko je sicer zanimiv objekt, tudi razgled z njega je lep, vendar me zanima, kdo in s kakšnim okusom za okolje je dal soglasje zanj.

Pogled na slap Rinko je povsem uničen. Objekt sicer ima svoj vodovod iz manjšega izvira. Letos je izvir presušil in vode ni bilo. Nima pa elektrike. Smeti nosijo v vrečah vsak večer v dolino.

Pripravljajo se, da bi napeljali elektriko, da bi lahko postregli s kavo, da bi imeli hladilnik.

Napeljava elektrike, zračni vod ali kabel, zahteva poseben poseg v okolje. Z večjo »ponudbo« se bo povečala tudi količina odpadkov, ki jo sedaj na srečo še obvladujejo, čeprav ne posebno uspešno in dosledno. Videti je ostanke kavine gošče, že sedaj pod objektom na pobočju leže pločevinke.

Toda zakaj naj bi pili kavo prav na slapu Rinke, po le kakih 10 minutah sprehoda od zadnjega gostišča? Že sedaj je tam kupljena pijača dovolj hladna, spominki, ki jih največ prodajo, pa ne potrebujejo hladilnika.

Logarska dolina je že dovolj uničena. Betonski kanal namesto naravne struge hudournika se je že kolikortoliko zarastel, da ne bije preveč v oči. Vprašanje je, če je narejena inventarizacija rabe prostora in naravnih danosti, popis vseh gostišč, izvirov itd., tudi posebnih zanimivosti.

Raje kot posegati v prostor bi morali sedaj narediti to inventuro in na njej graditi dalje. Vsekakor pa bi morali ustanoviti konzorcij, ki bi najprej izkoristil in uporabil sedanje zmogljivosti. Zakaj, na primer, poslopje sester Logar sameva? Morda je tu vprašanje dostopa? Morda bi potrebovali večkratno avtobus, in sicer manjši? Kaj pa reklama? Vodenje izletov? Tudi panoramska cesta je ponekod slaba in če bi bila opremljena z nekaj tablami, bi bilo zanimiveje. Saj obiskovalec pogosto sploh ne ve, da je pri Sv. Duhu tudi planinska koča! Olajšati bi kazalo dostop do Potočke zijalke z izboljšano stezo. V Tatrah se, na primer, z motornim vozilom lahko pripeljemo le do vhoda v narodni park, dalje pa VOZijo fijakerji.

Dušan Novak